

ŽELEZNIČAR.

Glasilo „Strokovnega društva železničarjev“
za Slovenijo.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravišstvo
se nahaja v Ljubljani, Šelenburg. ul. 6.

Naročnina:

za celo leto K 19:20
za pol leta „ 9:60
za četrt leta „ 4:80
Posamezna številka K 1:60.

Štev. 14.

V Ljubljani 1. avgusta 1921.

Leto XIII.

Bodimo resnicoljubni in pošteni.

Komunisti so pričeli izdajati nekako strokovno glasilo „Delo“, v katerem pričenjajo svoj prejšnji neokusni boj proti soc, demokratični stranki in proti zaupnikom strokovnih organizacij. Nepoštenost boja od te strani že poznamo od prej in prav nič se ne čudimo, če prihaja sedaj zopet ta list, ki pravi, da bo to popravil, kar sta zavozila Kopač in Čobal. Niti ene besede bi ne bilo treba izgubiti o tem, ker železničarji in rudarji sami prav dobro vedo, kdo so tisti junaki, ki so razbili železničarsko in rudarsko organizacijo; kdo so bili tisti frazerji in hujskači v teh organizacijah, ki so zanesli prepire v strokovno organizacijo ter potem vodili obe organizaciji od neuspeha do neuspeha, iz polomije v polomijo.

Že zdavnaj, ko teh vrtoglavih Bartulovičev, Žorgatov, Makucov, Petričev še nikjer ni bilo, sta Kopač in Čobal delala in trpela za idejo socializma. In po padcu grofa Stürgkha, ko je nekoliko odnehal vojaški terorizem, ter po prevratu sta vendar v prvi vrsti ta dva sodelovala z zaupniki, da smo osnovali in razvili krepki organizaciji železničarjev in rudarjev.

Rudarska organizacija je štela v Sloveniji okoli 10.000 članov in železničarska nad 4000. Kje sta sedaj ti dve krepki organizaciji? Sedaj, ko hočejo podjetniki nižati plače, sedaj, ko se prepoveduje skrajno delavsko sredstvo v boju za obstanek — štrajk? Zakaj je toliko nezaupanja med delavstvom, ali ne čuti delavstvo, zlasti v teh dveh strokah, da ste ga vi farbali, sleparili in je zaraditega malodušno? Malodušno je v času, ko bi najbolj potrebovalo srčnost, odločnost in zavest? Komunistično izpodkopavanje zaupanja med zaupniki in med delavstvom samim je zločin, grd zločin!

„Delo“ kaj rado govori tudi o zedinjenju jugoslovanskega organiziranega delavstva v celi državi. Naši zaupniki so imeli v tem oziru že mnogo konferenc in posvetovanj, od komunistične strani se pa še ni storil niti en korak. Zedinjenje se izvede, o tem ni nikakršnega dvoma več, toda organizacije se morajo iznebiti onih ljudi, ki v svoji brezglavosti vodijo delavstvo v nesrečo, ga gonijo v gotovo pogubo, sami se pa poskrijejo, kadar preti nevarnost, ter puste delavstvo na cedilu. Priprave za zedinjenje strokovnih organizacij so že v teku. To vedo tudi ljudje okoli „Dela“, a to previdno zamolče. Tisti ljudje okoli lista tudi prav dobro vedo, da so se vse večje strokovne organizacije že otesle komunističnega Radniškega sindikalnega Veča v Belgradu ter da se snuje nova zveza strokovnih organizacij, nova državna strokovna komisija, ki ima vse večje in boljše organizacije na svoji strani ter se priključi načelno amsterdamski strokovni internacionali.

Opozoriti smo hoteli tovariše samo na to, da ljudje, ki so razbili naše organizacije, spravili v nesrečo tisoče naših delavcev, pričenjajo zopet z intrigantstvom, z lažmi izpodkopavati ugled naše organizacije, ki so se že pričele lepo razvijati in krepiti. Železničarji naj bodo pozorni! Oklenejo naj se naše organizacije, utrdimo med železničarji prave zaupanje pa bodimo prepričani, da nam novi zločinski poizkusi neodkritih kverulantov ne bodo škodovali, pač pa pride naša organizacija do svoje prejšnje veljave.

Zavedati se moramo, da se bo uveljavila le močna enotna organizacija, kakršna je bila pred cepitvijo. Hujskači so s tem, da so razbili našo organizacijo, okrepili Zvezarje in klerikalce; sami sebe so pa ugonobili, našim sodrugom pa mnogo škodovali.

Draginja noče ponehati.

Gospodujoči sloji že dalje časa pisarijo po meščanskih novinah, da draginja ponehava, dočim vsak slepec lahko vidi, da draginja raste. Na trgu imamo vsak dan nova presenečenja. Stanovanje se v zmislu nove Naredbe tako izdatno zviša, da ga delavni stanovni sploh ne bodo mogli plačevati in upravičen je strah bednega ljudstva, da jim bodo hišni posestniki pometali pohištvo na ulico, ker bodo zaostali s plačevanjem stanarine; železničarske družine bodo morale ostati še dalje v železniških vagonih.

Posebno ženske so tiste, ki jim dela draginja preglavice in prav nič izrednega ni, če se potrudijo od branjevca do branjevca, od trgovca do trgovca, do vseh tistih faktorjev vsakdanjega življenja, katerih naloga je poskrbeti živil in drugih potrebščin, samim sebi pa kolikor mogoče lep dobiček.

Nada, da mesar na drugem koncu mesta ceneje seka meso, kakor oni v soseščini, vzpodbuja naše ženske, da se ne ustrašijo dolgih-potov; toda zaman, kakor bi se zmenili, ne odjenja nijeden trgovec, niti za vinar. To je vsakdanja slika, ki se nam nudi. Človek bi mislil, da pridejo, če že ne železničarji, vsaj njih ženske do spoznanja, da tako ne gre naprej. Na ognjišču je vedno več praznega prostora, lonci imajo sicer velike dimenzije in se kažejo kakor brez dna, krušni nož je preoster in vedno zareže pregloboko, če prosi otrok kruha; v denarnici pa vlada kronična suša, ki je vzrok vseh teh prikazni. Vsak četrt vina, ki ga je mož zavžil na progi, ko je opravljal težko službo, opazi ženska takoj na nosu moža, ko je ta odložil svojo potno torbico. Torej vse potrebno in nepotrebno se vidi in kritikuje, da, često postaja tudi dejansko — vse vsled draginje.

Kaj bi bilo najpotrebnejše in edino sredstvo proti naraščajoči druginji, to je ne samo železničarjem, temveč tudi ženicam španska vas. Slišale so o organizaciji, same so bile ne-

šetokrat navzoče na raznovrstnih shodih, kjer se je razpravljalo o najvažnejših stvareh, seveda tudi o druginji in nje vzrokih. Prišlo so končno do prepričanja, da je dobro, če je mož član organizacije in nič nenavadnega več ni, če pride okrog prvega ženica k blagajniku podružnice, da vplača mesečni prispevek za svojega moža, ker bi ta utegnil — to pozabiti. Velika večina naših boljših polovic je toraj tozadevno spoznala važnost združevanja in je v velikih slučajih prav dobra soboriteljica v svetovnem proletarijatu proti svetovnemu kapitalu.

Ali vojna je razbila solidarnost delavstva. Nekaterim mladim neizkušenim fantom je bil pot evolucije predolgotrjen. Pričeli so oznanjevati diktaturo proletarijata in s tem so pogнали kapitaliste vsega sveta v obrambo njih obstoja. Reakcija še nikdar ni tako odkrito nastopala proti delavskemu razredu kakor sedaj.

Železničarska organizacija, ki je bila ponos vseh delavskih strok, je razdeljena na nestete frakcije, ki se pobijajo med seboj. Vsled tega je železničarsko osebje nesposobno braniti že pridobljene pravice, kaj še, priboriti si novih zmag na socialnem polju.

Vse tarnanje ne pomaga nič — nazaj v predvojno železničarsko stanovsko organizacijo! Obrnite hrbet plačanim razdiralcem delavske solidarnosti; izgradite si vaše strokovno društvo železničarjev, da bo kos nalogi, ki jo čaka pri sestavi službene pragmatike, zavarovalnice proti nezgodam in pri izgradbi socialnih ekonomskih zakonov, ki naj definitivno uredijo razmerje med osebjem in železniškimi upravami. Strnite vaše vrste, pa boste premagali draginjo!

Železničarji, pozor!

Za vse organizirano delavstvo nastajajo precej trdi časi, zakaj s poostreno obznanom, bo mnogo organizacij razpuščenih, zlasti vse one, ki so se udingale politični komunistični stranki. Tako je na primer v Ljubljani bila zatvorjena in bo najbrž razpuščena Splošna železničarska organizacija za Jugoslavijo. Člani organizacije bodo s tem v marsikaterem pogledu oškodovani.

Mi smo pričakovali in to napovedovali že pred letom dni in svarili. Ker smo bili prepričani, da mora naša železničarska organizacija biti le strokovna in razredna, ne pa politična organizacija, zato smo se odločili, da smo ustanovili novo železničarsko organizacijo pod imenom Strokovno društvo železničarjev za Slovenijo. Dogodki kažejo, da smo imeli prav in tudi lepi razvoj te organizacije nam to potrjuje.

Po razpustu komunistične organizacije bo cela vrsta železničarjev brez organizacije, dasi so ostali pri komunistični le zaraditega,

ker so mislili, da se bodo voditelji iztreznili in da bo mogoče skupno delovanje. Ni se pa zgodilo tako. Tirali so železničarsko organizacijo naravnost v roke policiji.

Naša organizacija je pripravljena sprejeti v svojo sredo vse one sodruge, ki se strinjajo z našo taktiko in našim programom, zakaj velika večina železničarjev ni komunistična, dasi takrat ni izstopila iz organizacije. Železničarji ne smemo biti brez organizacije, ker nas čakajo zlasti sedaj prav velike naloge: pragmatika in pokojninsko zavarovanje. Kaj je pragmatika za železničarje, to vemo prav vsi, vemo pa tudi, da je vlada izdelala jako slabo naredbo. Tako bodo na primer zastopani v železniškem svetu sami ravnatelji in oddelni načelniki, pa noben zastopnik organizacije, kar niti v Avstriji ni bilo.

Če torej tukaj ne bo železničarska organizacija na svojem mestu, se povrnejo železničarjem slabi predvojni časi kakršne so imeli na Ogrskem in v Srbiji. Po načrtu ne bomo imeli ne perzonalnih komisij, ne delavskih odborov. Na Hrvaškem je celo izšel odlok, po katerem smejo načelniki sami odpuščati uslužbence, ako se jim zde neprimerni ali nevarni. Delavec nima pravega mesta, kamor bi se pritožil.

Končno opzarjamo še enkrat, da se vsi železničarji, ki postanejo s tem brez organizacije, pa se strinjajo z našim programom in našimi načeli, takoj organizirajo pri nas. Pri glase sprejema železničarsko tajništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Kaj je z dopusti?

Leto že nagiblje h koncu. Oni, ki so vse leto počivali in študirali, kako bi si žepe čim bolj napolnili, ne da bi kaj delali, hodijo sedaj po kopališčih, da izgube nekoliko na debelosti, ki so jo pridobili v lenobi. Slabeje situirani napravljajo manjše izlete; torej vsakdo želi, da se odpočije.

A železničarji? Kaj je z njihovimi dopusti? Njim se krati plača, kakor da bi nič ne potrebovali za svoje življenje, in potem se jim jemljejo celo dopusti, do katerih imajo dejansko pravico.

Člen začasnega pravilnika se glasi dobesedno:

„Vsi stalni uslužbenci in delavci imajo pravico do rednega letnega dopusta in to:

a) oni do 10 let stalne službe 10 dni; oni prek 15 let službe 15 dni.

Porabo dotičnega dopusta določa šef dotičnega urada tako, da ne bo škodovalo službi in poroča za vsakega oddelku, kdaj je izkoristil ta letni dopust.

V izrednih slučajih sme direkcija letni dopust za gotov čas popolnoma ustaviti, in tistim, ki so na dopustu prekiniti; tako prekinjeni dopust se more nadaljevati v istem letu. Čas na vojaških vajah, bolezen in okrevanje se ne računa v čas letnega dopusta.“

Kakor se vidi iz tega člena, se morejo dopusti pač urediti po službenih razmerah, ne pa popolnoma ustaviti. Zdi se pa nam, da hoče gospoda pravico odgajanja dopustov imeti tako, da resnično in definitivno ukine dopuste. Gospodi se najbrže zdi, da pravilnik gospoda Jeliča še ni dovolj konzervativen in bi radi, da se še vse ono izpusti, kar jim ne ugaja? Sedaj naj, praksa odpravi vse ono, kar je iz nujnih okoliščin, ali po momentani zmoti, ali po demagogiji ušlo v zakon, ter se jim danes zdi pravi trenutek, da ga odpravijo.

Začasni pravilnik velja za južno in dr-

žavno železnico glede dopustov. In kar se izvede na eni, to se izvede na drugi. Na južni železnici n. pr., ne vemo po kakšnih inštrukcijah, pravijo predstojniki, da imajo pravico do dopusta samo oni, ki plačujejo penzijo. Mi ne vemo, odkod imajo gospodje to razlaganje, ko vemo, da določba o dopustih ne govori nikjer o „penzijah“, nego samo o „stalni službi“, in ker vemo, da člen 2. označuje stalno službo takole:

„Stalni nastavljenec ali delavec more biti oni, ki je dovršil 21. leto življenja, odslužil svojo vojaško dobo vojski ali je od nje stalno oproščen, ter ima vrhutega najmanj eno leto nepretrgane železniške službe.“

Na podlagi te določbe imajo torej vsi brez ozira na penzijo, ki so ustregli tem določbam, pravico do letnega dopusta, kakor ga določa člen 6.

Železničarji ne smejo nositi „tašk“ več s seboj.

Popotnik, kadar gre na daljšo pot, vzame vedno s seboj torbico, nahrbtnik ali kaj podobnega. Vselej stori to, če tudi traja pot morda le par ur. In noben kulturni človek se ne zgraža nad tem.

Železničarji so pa večni popotniki: stalno so na poti, in sicer na poti, kjer ne uživajo nikakršne komoditete, kakor ostali potniki; nasprotno, biti morajo vedno na nogah in pri delu, da nudijo ugodnosti ostalim potnikom ter se pri tem prav pošteno izmučijo. In če se potniki pritožujejo, da je slaba vožnja, kaj naj šele poreko železničarji, ki so vedno na popotovanju.

Železničarji ne potujejo le po par ur; njihov potovanje traja po 12 do 40 ur in več nepretrgoma. Pri tem potovanju mora delati, postane gladen, zamazan od dela. Logično je, da mora na poti jesti, logično je, da se mora na postaji ali med potjo umivati.

Kakor vsak drug potnik, mora torej tudi železničar vzeti s seboj vsaj hrano in potrebščine za umivanje. In vse to mora nositi v torbici, ker za kapo takih stvari ne more zatikati. In sicer, kako naj obvaruje te stvari pred prahom in dimom, ki pada po vagonih, skozi okna in razpokline.

Kdo je bil tako pameten, da je izdal tako odredbo, nam ni znano, a normalen ne more biti. Ukaz, ki so ga izdali, se glasi:

„Po nalogu ravnateljstva, morajo od danes vsi nameščenci, katerim se donaja jed v torbah prevzeti jed na mitnici, ali brez torbe.“

„Na teritorij kurilnice se odslej jed ne sme donajati v torbah!“

Kaj takega ni mogel odrediti pameten človek. Ali res misli, da bodo vlakovodja, strojevodja, kurjač, konduktar itd., ljudje, ki potujejo z vozovi pa dobivajo hrano od doma, da jo jemljejo s seboj, nosili odprto, prosto, da se zakadi, zapraši, prevrne itd.! Mislimo, da pametni niso obvezani delati tako, kakor nespametni odredajo.

Pot do zedinjenja jugoslovanskega proletarijata.

Če opazimo otroka, ki se igra v skednju z vžigalicami, je prvo kar storimo to, da mu odvzamemo žveplenke. In če opazimo, da so si zamislili nekateri ljudje način zedinjevanja, pri katerem bi še to razbili, kar je, jim je treba zaklicati energični — stoj!

Spomnimo se na lansko zedinjevalno „sezono“.

Pričelo se je pri železničarjih. Vsi železničarji v eno organizacijo je bil klic. Klic je bil lep, železničarji so se radi odzvali in organizacija je postala navidez prava velesila. Ko pa je bilo treba s to velesilo pričeti operirati — so se takoj pokazale vrzeli, eni so hoteli levo, drugi desno, tretji na jug, četrti na sever. Pokazalo se je, da je zedinjenje mogoče le potom dogovorov in sporazumov. Še več, pokazalo se je, da je zedinjenje mogoče le tam, kjer hočejo vsi eno, kjer imajo vsi en program. Zediniti se le zato, da se prične potem v organizaciji notranji boj za taktiko, se pravi zmešati kašo z moko. Enak primer imamo pri rudarjih; zedinili so se zato, da so se potem med seboj pošteno skregali. Stavbinski delavci v Sloveniji so se tudi zedinili, obenem pa opustili zvezo z drugimi strokami, ki so priključene Strokovni komisiji. Razun kovinarjev in tiskarjev ni niti ena stroka izvedla zedinjenja, ne da bi ob enem napravila razcep. —

Zakaj?

Ljudje, ki so zedinjevalno akcijo vodili, niso pokazali pravega obraza. Oglejmo si njihov delovanje. Otročarije, ki so jih uganjali ob železničarski stavki, so silile buržuazijo na smeh. Organizacijo so razbili tako, da bodo pretekla leta, predno bo zopet vpostavljena. Rudarji so „srečno“ pritirali tako daleč, da imajo sedaj štiri organizacije, ki se pridno tepejo med seboj — buržuazija pa se pripravlja, kako bi znižala plače.

In stavbinski delavci?

Zadnja njihova stavka je pokazala, kaj pomeni, če prej stavkamo, predno so delavci dobro organizirani.

Torej povejmo kar naravnost: S tako taktiko se ne strinjamo, zato se z organizacijami, ki hočejo na tak način „reševati“ delavstvo, ne bomo zedinili in ne smemo imeti nič skupnega z njimi. Predstavnik teh organizacij je Cent. radniško sindik. Veče v Beogradu, ki je vse te polomije zakrivilo. Zakaj bi jim še mi dovajali nove žrtve, da jih mrcvari in uniči.

Poleg tega pa se moramo zavedati, da so naše organizacije ustanovljene na principu amsterdamske internacionale. Taktika te internacionale je umerjena potrebam industrijskega proletarijata. Gigantske borbe nemškega, angleškega, italijanskega proletarijata so vodile intencije ali smernice Amsterdama. Vse te akcije so pokazale, da je taktika te internacionale zdrava. Primerjajmo pa enake akcije C. R. S. Veča, pa bomo takoj videli, kam spadamo. To „Veče“ se ravna po navodilih iz Moskve. Niti enega dejanja ni izvedlo našim razmeram primerno — kolikorkrat so ti ljudje lok napeli, tolikokrat jim je počil. Tak metoda je mogoče primerna za kitajske razmere, za evropske pa prav gotovo ne.

Če hočemo torej zedinjenje, povejmo, da smo pripravljeni zediniti se z vsemi, ki hočejo delati po intencijah 30 milijonske internacionale v Amsterdamu. Kdor pa hoče na škodo delavstva še naprej prevračati kozolce — svobodna mu pot v Moskvo. — „Delavec“.

Delavski zaupniki.

Stara naredba deželne vlade za Slovenijo določa, da morajo biti v vseh obratih tudi delavski zaupniki. Kaj naj ti zaupniki počno, kako daleč sega njihov delokrog, tega naredba

ne pove in tudi nobena kasnejših naredb ni načela tega vprašanja.

Zato imamo obrate, kjer podjetnik zaupnikov niti ne pozna. Imamo obrate, kjer se podjetniku samo zdi, da ima delavstvo v obratu tudi zaupnike.

Od nekdanj so se že trudile strokovne organizacije, ustvariti vez med organizacijo in delavstvom v obratih potom inštitucije, ki naj je imela v glavnem one naloge, ki jih določa nemško-avstrijski zakon obratnim svetom.

Mesto: korak naprej, pa smo napravili pri nas dva koraka nazaj.

Pomena zaupnikov se nismo zavedali, sistema zaupnikov nismo izvedli, stari, kratki naredbi deželne vlade nismo vdahnili življenja. Zato imajo v Nemški Avstriji danes že zakonite obratne svete, pri nas niti zaupnikov.

Par splošnih besed o pomenu zaupniške organizacije in pomenu obratnih svetov.

Najvažnejši problem, ki ga je spravila na dnevni red revolucija, je problem **socijalizacije narodnega gospodarstva**. Problem, da naj sledi političnemu osvobojenju tudi osvobodeneje na gospodarskem polju. Problem, da naj razpolaga z delavno silo celokupnost delavnih slojev in ne več samo peščica kapitalistov.

Prehoda iz kapitalističnega gospodarstva v socijalistično gospodarstvo pa ne napravimo z enim samim korakom. Izpolniti moramo vse polno predpogojev, da bomo napravili ta prehod brez škode za celokupnost.

In, eden važnih predpogojev je izklesana inštitucija obratnih svetov. Temeljna misel tega zakona je ta, da naj se izvede tovarniška ustava na ta način, da bo moglo delavstvo, zaposleno v tovarni, prevzeti brez bistvene škode za obrat in nemoteno obratovanje — soupravljanje podjetja in soodločevanje v podjetju, kar velja tudi za železnice.

To je glavna naloga obratnih svetov in v nič manjši meri tudi zaupniške organizacije.

Pa pustimo to glavno nalogo za danes na strani in premočimo vse tiste neštene, davno nove, za obstoj delavstva važne manjše naloge, ki jih naj vrši zaupnik, obratni svet.

Zaupniki so interesni zastopniki delavstva. Zaupniki naj posredujejo v vseh sporih med delavstvom in podjetjem. Kdor dela v obratu, ve, koliko sporov se dnevno poraja, ve, da je mnogokrat brezpomemben spor med delavcem in mojstrom povod, da zleti delavec na cesto, in si mora iskati zopet dela. Spor, ki bi ga mogli in morali poravnati, preprečiti zaupniki.

Vse polno je prilik, da blagodejno posredujejo zaupniki. S posredovanjem ohranijo delavcu zaslužek, četudi trd in pičel, tovarno pa obvarujejo lahko velike škode.

Pri nas so znali podjetniki po svojih kalkulacijah, poštenih in nepoštenih početjih eliminirati vpliv zaupnikov. Dvojna je škoda za delavstvo: Prva škoda je ta, da je izročeno delavstvo, zaposleno v obratu na milost in nemilost volji in nevolji podjetnika, delovodje in mojstrov. Druga škoda pa je ta, da je s tem zrušena tista brezpogojno potrebna vez med strokovno organizacijo in delavstvom. Imamo poružnice osr. društva. Toda: vse podrobnosti, vse posebnosti posameznih obratov morajo imeti v evidenci zaupniki pri nas, drugod obratni sveti.

Začeli bomo boj za obratne svete. Boj, ki ga bojevati moramo. Boj, ki je ravno tako potreben in nujen, kot je boj za zvišanje ali

reguliranje mezd. Mi hočemo stopati naprej, mi moramo naprej. Prvi predpogoj napredka pa je, izvedba zaupniškega sistema, in kot posledica tega: zakonito priznani obratni sveti.

Danes reče lahko podjetnik pri vsaki intervenciji s strani zaupnikov: prijatelji, to vas pa prav nič ne briga. In — zaupnik tega ne more ovreči z zakonom.

Zakon mora očrtati delokrog zaupnikov, obratnih svetov, življenje zakonskim določilom pa moramo dati sami.

Zaupniški sistem bomo rubili tudi pri ustanovitvi delavskih zbornic, ki niso več daleč.

Po „D.“

Podlaga za enotno delo v strok. organizacijah.

Ribič, kateri želi vjeti sulca, ne bo deval na trnek mušice, temveč kri. Če želi vjeti lipana, ga bo lovil na mušice. Če želi organizacija pridobiti dobrih članov, jih ne bo pridobila s kričanjem, temveč s treznim delom. Tega bi se moral zavedati vsak naš zaupnik ob vsakem koraku, ki ga napravi. V temu oziru je bilo pri nas mnogo zgrešenege. Po prevratu so se zaleteli v naše organizacije mnogokrat elementi, ki nimajo z razrednim bojem nobene skupnosti. Zgodil se je slučaj, da so se v nekem kraju organizirali šoferji zato, ker jim delodajalec ni dajal na razpolago avtomobila za privatne vožnje s prijateljicami. Drugi so se organizirali zopet zato, da bodo v službi lažje postopali. Tretji so hoteli, da jih organizacija podpira v nacionalnem hujkanju. Četrty so hoteli revolucijo — boj vseh proti vsem. Celo vrsto novincev je prišlo v organizacijo, vsak pa je hotel doseči kaj drugega. **Je-li potem v taki organizaciji mogoče enotno nastopati?** Ne! — V vsaki taki organizaciji pride prej ali slej do razkola. Takoj že pri prvi akciji se pokaže, da je skupno delo nemogoče, ker vleče vsak na svojo stran. Iz navedenega sledi, da mora vsakdo, ki želi ustvariti enotno in bojazmožno organizacijo, organizirati člane na podlagi **enotnega programa**. Vsakemu delavcu, če želi vstopiti v našo organizacijo, je treba podrobno razložiti **naš program, naše cilje in pot do njih**. Če mu ta program ugaja, naj vstopi v organizacijo in naj pomaga bojevati se za skupno stvar. Če mu pa ne ugaja — naj gre! Ako bomo tako delali, bo zavladal v naših organizacijah kmalu najlepši red. Organizacije se ne bodo po nepotrebnem cepile, bratomorni boj, katerega je delavstvo do grla sito, bo prenehal. In to hočemo! — „Delavec“.

Razne vesti.

Dva atentata. Na dan, ko se je vračal regent od prisege na sprejeto ustavo, je zagnal neki Stejič bombo proti regentu, ki pa je udarila ob telefonsko omrežje in je ranila le nekaj vojakov. Dne 21. julija pa je ustrelil mizar Aljagič bivšega ministra Draškoviča, ko se je mudil na počitnicah v Delnicah na Hrvaškem. Zaradi teh dogodkov sklepa vlada o strogih odredbah proti komunistom. **Kakor** poročajo o preiskavi vladni krogi, je zarota široko razpletena. Mi obsojamo akcijo proti osebam, zlasti pa je taka akcija v Jugoslaviji neoportuna, ker je moč buržuazije še velika ter bodo pod odredbami trpeli tudi naši delavci, ki so že zdaj precej brez svobode.

Kraljevi namestnik v Slovenije je postal g. Ivan Hribar, bivši ljubljanski župan, ki iz-

vede likvidacijo sedanje državne uprave v zmislu nove ustave. Hribar je pravi avtokrat. Želeli bi, da bi bil na tem mestu bolj demokratičen.

Umrli je v Brnu s. Jos. Hybeš v starosti 71 let. Pokojnik je sodeloval že pri strankarskem kongresu v Hainfeldu. Bil je tudi državni poslanec.

Glad in kolera v Rusiji. V južnozahodnih delih Rusije med Samaro in Astrahanom je bila silna suša. Žetev je bila uničena. Ker ni kime za živino in živil za prebivalstvo, preti 20 milijonov prebivalcem lakota. Sedaj beže v Sibirijo in Ukrajino, beračijo in plenijo po poti, da se prežive. Produkcija žita je v Rusiji padla sploh. Ako bi imeli urejene železnice, bi še prebili krizo, tako je pa beg edina rešitev. Vrhutega se širijo z naglico kužne bolezni. Stotisoči mrjejo gladi, a naši meščani se posmehujejo! Po mestih pa vlada brezposelnost. Vlada dela na vse kriplje, toda katastrofa je prevelika, da bi ne pustila posledic!

Železniške investicije v Sloveniji. Ministrstvo saobračaja je izdelalo podroben načrt glede železniških investicij, za katere se bode porabilo 500 milijonsko dinarsko posojilo. Od tega posojila se bodo porabili tudi znatni zneski za obnovo in novo gradnjo železnic v Sloveniji. Za železniške delavnice v Ljubljani je predlaganih pet milijonov dinarjev, za gradnjo poslopja inšpektorata državnih železnic, en milijon dinarjev. Za zgradbo nove proge Ljutomer - Ormož - Murska Sobota je preliminiranih 10 milijonov dinarjev.

Velikanski profiti angleških kapitalistov v Indiji. Minulo leto so imele indijske predilnice in tkalnice izredno visoke dobičke, tako da izplačujejo ogromne dividende. Podjetje Sholapore Co. je n. pr. izplačalo 1000 odstotno dividendo, Lakshmi Co. in Manecji Co. 500 odstotno, Koinoor 375 odstotno, Morarjee Goculdas in Swadeski Co. 350 odstotno, Madras United 300 odstotno in mnogo drugih predilnic in tkalnic 100 do 300 odstotno dividendo. Indijska vlada je vsled tega sklenila, višje obdavčiti omenjene tvornice. — Izkoriščanje kapitala v Indiji je doseglo pač svoj vrhunec.

Amerika vedno bolj „suha“. Ameriški parlament je sprejel nov zakonski načrt proti alkoholnim pijačam, ki prejšnje določbe še poostruje. Doslej so imeli zdravniki v zdravilске svrhe predpisovati pivo in druge opojne pijače. Poslej piva sploh ne bodo smeli predpisovati, ostale pijače pa tudi v skrajno zmanjšanem obsegu; vsak zdravnik bo smel na dan izdati edino le en tak recept. Vse protialkoholne postave se razširijo tudi na Havajsko in Virginijsko otočje.

Kaj je veljal angleško vlado rudarski štrajk? Robert Horne je povedal v londonski spodnji zbornici, da je država radi rudarske stavke utrpela nad 30 milijonov funtov denarnih stroškov. — Koliko so pa razne industrije trpele po ustavitvi dela, se ne da niti približno ugotoviti.

Nova vrsta lokomotiv. Neka angleška tvornica parnih strojev je iznašla nov tip lokomotiv na električne turbine. Prednost teh lokomotiv leži v tem, da je pogon cenejši, hitrost pa večja.

Resnični osrečitelji človeštva. Mladi dijak filozofije na Dnaju Bogdan Kopapnyj je poizkušal po dolgi študiji presaditi zdrave oči ene živali na mesto oslepelih oči druge živali. Poizkusi so se mu izborno obnesli in so mogle živali z novimi očmi gledati kakor z zdravimi. Iznaidbo bodo uporabili tudi za človeka.

Železniški material na Češkoslovaškem. Iz nekega poročila češkoslovaškega železniškega ministra je razvidno, da ne trpi država nikakega pomanjkanja na železniškem materialu. Češkoslovaška poseduje 3612 lokomotiv in 39.000 tovornih vozov — ravno toliko, kot jih potrebuje za svoj promet. Še leta 1919. je bilo število lokomotiv in vagonov za 31 odstotkov manjše kot bi moralo biti.

Koliko je veljala pot dveh ministrov Jančkoviča in Kumanudija v Pariz v zadevi vojne odškodnine? Neki belgrajski list je izračunal, da je ta pot veljala 80.000 dinarjev ali 320.000 kron!

Socializacija v Italiji. Sodrug Buozzi, glavni tajnik zveze kovinarskih delavcev je imel pogovor z ministrskim predsednikom, kateri mu je obljubil, da bo vlada izročila splošni strokovni zvezi beneški in napeljski arzenal ter še tri druge tovarne za orožje, kjer bodo strokovne organizacije v lastni upravi izdelovale poljedelske stroje in potrebščine za železnice. Če se bo to izvršilo, bo Italija prva, kjer se bo uvedla socializacija tovarn in bodo prevzele upravo na lastno odgovornost strokovne organizacije.

Znižanje cen na živilih in obleki v Italiji. Delavska zbornica v Milanu je dogovorno z zvezo tkalcev in podpirana od mestne občine Milan zapričela akcijo za znižanje cen na oblekah. Pretekli teden je otvorila svoje prvo velikansko skladišče za razprodajo oblačilnih potrebščin. Določili so se paketi, ki vsebujejo obleko, slamnik, srajco, spodnje hlače, kravato in še kako malenkost, za samo 100 lir. Ni treba omenjati, da se je ljudstvo kar trgalo, da dobi vsaj po en paket. Že prvi dan otvoritve je bilo skladišče v teku dveh ur izpraznjeno. Ta inicijativa milanske delavske zbornice s pomočjo milanske občine, ki je, kakor je znano, v socialističnih rokah, je prisilila trgovce, da so morali na mali znižati cene. Ta akcija pa se ni omejila samo na obleko, marveč se širi tudi na druge življenske predmete in ne samo v Milanu, marveč po vseh večjih mestih Italije.

Odprava monopola na vžigalice. Monopolna uprava je sklenila predlagati odpravo monopola na vžigalice. Na vžigalice naj bi se naložil samo monopolni davek. V varstvo domače produkcije bi se naj pa zvišala uvozna carina, kakor bi jo predlagali fabrikanti.

Kongres avstrijskih železničarjev, ki je zboroval nedavno, se je postavil politično na nevtrarno stališče. Obširni dnevni red in temeljite razprave pričajo o čilosti in složnosti avstrijskih železničarjev. Kongres je sprejel tudi resolucijo, v kateri se naglašja potreba

delavske izobrazbe, ki je predpogoj za pamenten in uspešen boj v stanovskih zadevah in za socialistično spoznanje in prepričanje.

Iz žel. organizacije.

Ustanovni občni zbor podružnice „Strokovnega društva železničarjev v Vuzenici, se bo vršil dne 7. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne.

Konferenca bločnih slug in kretnikov v Celju se je vršila dne 10. julija. Zastopanih je bilo 11 postaj po 26 delegatih. Konferenca je sprejela v glavnem te-le zahteve: „Bločni slugi in kretniki zahtevajo popolno izenačenje s premikalnim osebjem, to pa v plači napredovanju in službeni obleki. Nadalje zahtevajo, kakor premikači, kilometražo, ker ni njih služba nič manj naporna kakor ona premikačev. Zahtevajo tudi, da se jim vsako službeno leto zaračuna za 1½ leta v pokojninsko dobo, ker so v ravno isti meri izpostavljeni vremenskim neprilikom, kakor viakovočno osebje. — Kretnik, ki že dalje časa služi v bločnici, naj se imenuje bločnim slugam in se ne sme brez vzroka na progo premestiti. Pri izpopolnitvi kakega mesta v bločnici, se mora to podeliti vedno najstarejšemu kretniku in le ako bi ta odklonil, naj se pokliče mlajšega. Kaznovati se ne sme nikdar brez preiskave, ter naj ima načelnik pravico kaznovati z globo največ do 10 K, ravnateljstvo do 20 K, več pa le disciplinarna komisija. Dokler je blago za službeno obleko tako slabo, naj se da kretnikom vsako leto eno obleko in sicer enkrat letno, drugokrat zimsko. Tudi obleko, katero nam uprava dolguje, naj se nam že enkrat plača. Pri premestitvah naj se vsakokrat preišče, jeli umestna in potrebna, ali ne. Ako bi bil bločni sluga ali kretnik, za to službo nesposoben, bodisi radi bolezni ali nezgode, se ne sme predstaviti v kategorijo, kjer bi bil pri končni plači oškodovan. — K posvetovanju o službeni pragmatiki naj se pritegnejo vse kategorije. Bločnice naj se prezidajo tako, da ne bo toliko prepiha, ki mnogokrat uslužbenca v desetih letih ugonobi.

LISTNICA TAJNIŠTVA.

Vsem onim članom in krajevnim skupinam, ki povprašujejo, kdaj bo sklicana konferenca, na kateri naj se določi platforma za ujedinjenje železničarskih društev, naznanjamo, da vključ obljubam, da se bode vršil sestanek odborov „Splošne železničarske organizacije in Strokovnega društva železničarjev za Slovenijo“, nismo še dosedaj dobili nobenega tozadevnega vabila. **Tajništvo.**

Dopisi.

Korupcija na južni železnici. Kdor se je sploh kdaj pečal z orientalskimi razmerami, ta bo že vedel, kaj je n. pr. beseda „bakšiš“. Vedel bo tudi, da se na Balkanu, oziroma v Orijentu vse dobi za bakšiš — da celo plačilo kot tako ne velja, če ni zraven bakšiš ali kakor slovničarji pravijo, napitnina. Ker smo mi sedaj po prevratu proti Orijentu, zato se ravnamo po njem in ne Orijent po nas. Potnik, ki se je peljal dne 25. junija 1921 z brzovlakom Zagreb-Maribor, mi je pripovedoval ta-le dogodek: V Zagrebu je vstopil gospod v I. razred s karto II. razreda. V istem kupeju pa so se nahajali še štirje potniki tudi z listki II. razreda. Dotični štirje so se že do Zagreba tako pripeljali, kljub temu, da je bilo v II. razredu še dovolj prostora. Od onega gospoda, ki je v Zagrebu vstopil, je zahteval vlakovni revizor doplačilo za I. razred, dočim od onih štirih ni zahteval, ker so mu dali bakšiš 5 dinarjev. Seveda so bili oni, ki so dali revizorju bakšiš zelo zadovoljni, dočim se je oni, ki je moral plačati razliko med II. in I. razredom, zaman jezil. Šele v Celju je nehal vpliv bakšiša s tem, da je načelnik postaje posredoval, da so oni štirje tički morali izginiti v drugi razred. Tako početje gotovo ni moralno. Če so se gospodje do Zagreba „nobel“ vozili za bakšiš, zakaj ni že pri Zagrebu nehal balkanizem, ampak šele pri Celju? Južna železnica bi dobro storila, da svojim uradnikom primerno zviša plače. Posebno pa revizorjem, da jim ne bo treba na tak nemoralen način iskati dohodkov. Da se ne bo s tem vsem revizorjem, ki so morda bolj solidni, delala krivica, smo poizvedeli, da se piše dotični revizor Šema ali Šeme. — Popotnik.

Železničarji! Prva številka družinskega lista „Kres“ je izšla z bogato vsebino in lepimi slikami. Priporočamo vsem železničarjem in njih družinam, da ta list, ki je gotovo najboljši in najcenejši te vrste, naroče in ga povsod tudi razširjajo. Naročnina 80:— K letno, 40:— K polletno ali 20:— K četrtletno je tako nizka, da jo lahko vsakdo od nas utrpi, s tem pa stori veliko delo za našo ljudsko izobrazbo. — Kdor nabere 10 naročnikov in pošlje denar upravi lista, dobi celo leto list brezplačno. — Železničarji, vabimo Vas torej, da naročite ta list in pošljete naročnino na „Upravo Kresa“, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5. — V izobrazbi je naša bodočnost!

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejeno zavezo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menice se eskomtujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Železničarji! Naročajte in razširjajte ŽELEZNIČARJA.

ADALBERT KASSIG, Ljubljana

Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča

svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, rosete, gumbe, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače i. t. d. v raznih oblikah in po najnižjih cenah. **Postrežba točna.**

Konsumno društvo za Slovenijo

opozarja kraj. odbore, zaupnike in zadružnike na na svoj hranilni oddelok, ki sprejema

hranilne vloge

in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga

4%

Vloge, kojih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo vloge šele najmanj po polletnem odpovednem roku,

4½%

Na delo, vsakdo agitiraj, da bodo koncem letošnjega poslovnega leta šteje hranilne vloge

milijone kron!